

Remissyttrande

Datum 2021-03-16

Ert diarienummer Ku2020/01895

Vårt diarienummer RS 2020-07617

Kulturdepartementet

Västra Götalandsregionens yttrande över Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken

Västra Götalandsregionen (VGR) har getts möjlighet att lämna synpunkter på Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken. Förslaget består av nära 100 åtgärder och VGR har valt att kommentera ett begränsat antal åtgärder. Yttrandet följer dispositionen i Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken.

1. Lägga grunden för de samiska språkens möjligheter att revitaliseras

I handlingsplanen föreslår Sametinget att Sverige ska utöka sina åtaganden enligt Språkstadgan för de samiska språken så att skyddet hamnar på samma nivå som i Norge och Finland. Artikel 10 i Språkstadgan handlar om förvaltningsmyndigheter och samhällsservice och Sametinget anser att det är rimligt att samer ska kunna använda sig av de samiska språken i kontakt med statliga myndigheter, kommuner och regioner samt ta del av samhällsservice i och på de samiska språken oavsett bostadsort i Sverige. Med de samiska språken avses nordsamiska, sydsamiska, lulesamiska, umesamiska och pitesamsiska. VGR delar inte Sametingets syn om att Sverige ska utöka sina åtaganden enligt Språkstadgan för de samiska språken. Det är svårt att överblicka konsekvenserna av åtgärdsförslaget eftersom förslaget i princip innebär att Sveriges kommuner skulle ingå i det samiska förvaltningsområdet.

2. Språkliga resurser och språklig infrastruktur

VGR ställer sig bakom förslaget om att upphandla översättare i de samiska språken på statlig nivå och lägga fast ramavtal för dessa översättningstjänster. Det är viktigt med översättare för att tillgängliggöra information, artiklar, nyheter och andra texter på de samiska språken. Många olika kommuner och regioner har behov av översättningar och ett ramavtal skulle bidra till att öka antalet översättare, höja kvalitén samt göra det möjligt att försörja sig som översättare. Det är viktigt att se över om övriga nationella minoritetsspråk också skulle kunna omfattas av ett ramavtal.

3. En fungerande utbildningskedja

Utbildningssystemet fyller en viktig funktion för att bevara, revitalisera och utveckla de samiska språken. VGR ställer sig bakom handlingsprogrammet som betonar vikten av en obruten utbildningskedja på de samiska språken. Metoderna

för tvåspråkig fjärrundervisning bör utvecklas så att barn även utanför förvaltningsområdena får möjlighet att delta i undervisningen. Motivationen att behålla och utveckla ett nationellt minoritetsspråk ökar också om språket efterfrågas och ses som en kompetens av majoritetssamhället. För att underlätta språkinläring och bidra till en kulturell identitet är det viktigt att arbetet startar redan på förskolan för att skapa en funktionell tvåspråkighet.

4. Kultur bär språk, språk bär kultur

Sametingets förslag till handlingsprogram betraktar kultur och språk ur ett helhetsperspektiv där språk och kultur intimt hänger samman. Det handlar både om ett materiellt och immateriellt kulturarv. Men också om att kulturen är en språngbräda in i framtiden, både för det samiska samhället och de samiska språken. Många av åtgärderna handlar om vem som ska bevara och förvalta det samiska kulturarvet. Det handlar både om egenmakt och att minoriteten själv ska kunna avgöra vad som ska bevaras och hur det ska förvaltas. Samtidigt är det samiska kulturarvet en del av Sveriges gemensamma kulturarv. Mycket handlar också om att tillgängliggöra samisk kultur och detta är speciellt viktigt med tanke på att kunskapsnivån om de nationella minoriteterna generellt är låg i Sverige. Om samlingar finns på flera olika ställen i Sverige så kan detta bidra till att synliggöra den nationella minoriteten samer. Det finns både för- och nackdelar med olika förvaltningsmodeller gällande det samiska kulturarvet, och om nuvarande ordning är kvar är det viktigt med samarbete/samråd/dialog kring hur det samiska kulturarvet ska förvaltas och tillgängliggöras. Inom ramen för kultursamverkansmodellen har VGR exempelvis samrätt med sameföreningen i Göteborg.

9. Konsekvensbeskrivning och kostnadsberäkning

Med anledning av åtgärdsförslaget gällande språkstadgan och artikel 10 och 13 skulle det behövas göra en konsekvensbedömning vad detta skulle innebära för kommuner och regioner. Detta även med tanke på att Institutet för språk och folkminne (ISOF) föreslår att de två icke territoriella minoriteterna, judar och romer, också ska vara förvaltningsområden. En konsekvens är att nuvarande regelsystem skulle behövas ses över d.v.s. både minoritetslagen (2009:724) och förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör